

studenten aan het werk

de impact van corona

06-2021

inhoud

01

intro en aanpak 03

1.1 intro 04
1.2 aanpak 05

02

resultaten 06

2.1 studentenarbeid zwaar
geïmpacteerd door corona 07
2.2 welke soort jobs, welke sectoren
en welke bedrijven? 13
2.3 hoe zoeken en vinden studenten
hun job? 16
2.4 aandeel studenten zonder contract
aan het werk neemt toe 16
2.5 het gemiddeld uurloon
van mannen en vrouwen 19
2.6 wat men verdient,
dient voor leuke dingen
of wordt gespaard 19
2.7 korte termijn primeert 21
2.8 hoge tevredenheid, maar
globaal licht dalende tendens 22
2.9 negatieve invloed
op studieprestaties 25
2.10 betuttelende ouders 25

03

belangrijkste conclusies 27

01

intro en aanpak

1.1 intro

waarom deze studie?

Studentenarbeid kreeg in 2020 enorme klappen door de coronacrisis. Uit cijfers van de RSZ blijkt dat er net geen half miljoen jongeren als jobstudent aan de slag gingen. Er waren 11 procent minder jongeren aan het werk en er werden bijna 8 miljoen uren minder gepresteerd in vergelijking met 2019. De daling van het aantal jobstudenten actief via uitzendarbeid, was nog heviger. Volgens Federgon waren er vorig jaar 228.896 studenten als uitzendkracht aan het werk, dat is 14,5% minder dan het jaar voordien.

Met deze studie verzamelen we al zeventien jaar goed onderbouwde data over de verhouding tussen studenten en werk. Als grootste human resources-dienstverlener van het land delen we deze expertise graag.

Al sinds de allereerste studie in 2004 gaan we jaarlijks bij een representatieve groep van duizend studenten na wanneer ze werken, welke jobs ze doen en in welke sectoren ze aan de slag gaan. Omdat we vinden dat 'werk' meer is dan betaalde arbeid uitoefenen in een bedrijf, onderzoeken we ook in welke mate de studenten zich engageren als vrijwilliger of klussen doen. We peilen hoe ze die jobs zoeken, hoeveel ze verdienen en waaraan ze hun geld uitgeven. Ook hoeveel studenten zonder arbeidscontract aan de slag gaan, hoe tevreden ze zijn over hun job en wat ze daarin belangrijk vinden, rapporteren we hier. Dit jaar hadden we uiteraard extra oog voor de impact van corona op studentenarbeid. Zo gingen we onder andere na welke impact de versoepelde regelgeving in verband met studentenarbeid had, of studenten zich voldoende geïnformeerd voelden over de veiligheidsvoorschriften op de werkplek en of telewerk al dan niet zijn ingang vond bij studentenwerk.

Deze studie onderzoekt verschillende facetten van de allereerste contacten die jongeren hebben met onze arbeidsmarkt. Hoewel de resultaten van deze studie op heel wat vlakken een heel geleidelijke evolutie of zelfs status quo vertonen - wat aantoont dat de gehanteerde methodologie erg degelijk is - tekenen we ook dit jaar enkele interessante evoluties op. Wat ons betreft, is deze studie verplichte lectuur voor al wie met kennis van zaken wil meepraten over jongeren en werk. We durven zelfs hopen dat deze studie ook beleidsmakers en bedrijven inspireert die - net als wij - hun steentje willen bijdragen om dat eerste contact van jongeren met de arbeidsmarkt in goede banen te leiden.

1.2 aanpak

Voor dit onderzoek werden 1.000 studenten bevroegd die ouder zijn dan vijftien jaar en ingeschreven zijn in het secundair (algemeen, technisch en beroeps) of het hoger onderwijs (universiteit, hogeschool). De enquête werd online ingevuld tussen 2 april en 13 april 2021. De subgroepen zijn representatief voor de populatie (naar geslacht, taal, regio, ...).

De studenten kregen vragen over allerlei werkgerelateerde onderwerpen: hoeveel verdienen ze? Welk soort jobs doen ze? In welke sectoren werken ze? Waaraan besteden ze hun geld? Hoe tevreden zijn ze over hun job? Gingen ze aan de slag met een arbeidscontract? In welke mate willen ze als zelfstandige werken?

tabel 1

de respondenten (in %)

geslacht	man	49
	vrouw	51
taal	franstalig	47
	nederlandstalig	53
leeftijd	15-17 jaar	13
	18-21 jaar	59
	22-25 jaar	20
	26-30 jaar	8
huidig studieniveau	master	16
	bachelor	41
	middelbaar of lager	43
gewenst studieniveau	master	40
	bachelor	30
	middelbaar of lager	30
regio	vlaanderen	57
	wallonië	32
	brussel	11

02

resultaten

2.1. studentenarbeid zwaar geïmpacteerd door corona

Deze studie slaat op het 'coronajaar' 2020. De voorbije jaren stelden we een systematische groei vast van studentenarbeid. Zelfs in tijden van recessie bleef dit segment groeien. Eén van de belangrijkste vaststellingen van dit onderzoek is dat deze groei een halt werd toegeroepen door corona. Toen de studenten de vragenlijst invulden, waren sectoren met traditioneel veel jobstudenten nog steeds zwaar getroffen, denk maar aan de evenementensector, de horeca en de pretparken die op het moment van de bevraging nog steeds gesloten waren. Nu de coronamaatregelen opnieuw gradueel worden afgebouwd, gaan we ervan uit dat ook studentenarbeid verder zal hernemen. De beslissing van de federale regering dat er flexibeler zal worden omgesprongen met studentenarbeid en dat uren die tijdens het derde kwartaal gepresteerd worden niet zullen meetellen voor het jaarlijks quotum, zal daar alleen maar toe bijdragen.

De cijfers die Randstad publiceerde na de paasvakantie 2021 toonden aan dat studentenarbeid herstelt, maar dat het peil van recordjaar 2019 nog veraf is. De voorbije paasvakantie waren er gemiddeld 12.000 studenten per week aan de slag voor Randstad Group. Dat is een stijging met bijna 130 procent ten opzichte van vorig jaar. Toen waren er gemiddeld ongeveer 5.200 studenten per week aan het werk. In het recordjaar 2019 waren dat er nog gemiddeld 14.000 per week. De studenten die aan het werk waren in de paasvakantie 2021, presteerden met 24 uur per individu gemiddeld drie uur minder ten opzichte van 2020 (27 uur) en één uur meer dan in 2019 (23 uur).

85% van de studenten doet gewoonlijk (zonder gezondheids crisis) studentenarbeid. Uiteindelijk deed slechts 76% van de studenten betaald werk vorig jaar.

2.1.1. studenten zagen job verloren gaan

Om een goed beeld te krijgen van de impact van corona hebben we eerst gepolst of de studenten gewoonlijk (zonder gezondheids crisis) tegen betaling werken tijdens de zomervakantie of het schooljaar. Vervolgens vroegen we of ze effectief hadden gewerkt in 2020. 85% van alle bevroegde studenten geeft aan dat ze gewoonlijk (zonder gezondheids crisis) tijdens de zomervakantie (78%) of tijdens het jaar (72%) betaald werk zouden verrichten. Uiteindelijk deed slechts 76% van alle bevroegde studenten betaald werk (tegenover 84% vorig jaar).

tabel 2

overzichtstabel aandeel
studenten aan het werk
(volgens subgroep)

	zomer 2020 (vs. gewoonlijk)	schooljaar 2020 (vs. gewoonlijk)
totaal	64 (77)	63 (72)
vrouwen	64 (77)	62 (70)
mannen	64 (78)	65 (73)
<18 jaar	46 (65)	48 (60)
18-21 jaar	65 (71)	63 (71)
22-25 jaar	70 (81)	70 (79)
> 25 jaar	71 (73)	75 (74)
middelbaar	57 (71)	64 (70)
bachelor	69 (84)	63 (73)
master	68 (79)	66 (73)
kotstudenten	73 (86)	72 (78)
vlaanderen	68 (82)	67 (75)
brussel	61 (73)	62 (73)
wallonië	58 (71)	58 (66)

wie werkt wanneer?

- 64% (tegenover 76% vorig jaar) van de studenten werkt **als jobstudent tijdens de zomervakantie**. Dit is een terugval met 12 pp. De studenten die een studentenjob deden tijdens de zomervakantie werkten vaker meer dan één maand ten opzichte van een jaar geleden (30% vs. 28%).
- 63% (tegenover 70% vorig jaar) van de respondenten werkt **als jobstudent tijdens de rest van het jaar**. Dat is een terugval met 7 pp. ten opzichte van vorig jaar maar ligt in de lijn van het jaar 2019 (65%).
- Slechts 13% van alle studenten werkt alleen tijdens de zomervakantie, 12% alleen tijdens het schooljaar. Ongeveer de helft van de studenten (51%) **combineert dus werk in beide periodes**. Vorig jaar combineerde nog 62% van de studenten werk in de zomervakantie met werk tijdens het schooljaar.

Zowel de stijging van het aantal niet-werkenden tijdens de zomervakantie (12 pp.) als tijdens het jaar (7 pp.) is aanzienlijk maar de daling van studentenwerk valt dus voor een groot deel te wijten aan de daling van studentenarbeid in de zomervakantie.

2.1.2. werkende studenten werkten gemiddeld minder uren

Er hebben niet alleen minder studenten gewerkt. Zij die werkten, verloren ook heel wat uren omwille van corona. Zo geeft 37% van de bevroegde respondenten die vorig jaar heeft gewerkt aan ook minder uren te hebben gewerkt. Het gemiddeld verlies betreft 48% van het totaal aantal werkuren. Studenten ouder dan 22 jaar geven aan gemiddeld iets meer uren verloren te hebben dan studenten tussen 15 en 21 jaar (53% versus 46%).

2.1.3. studenten maken gebruik van steunmaatregelen

Om studentenarbeid te ondersteunen, maakte de overheid het mogelijk om af te wijken en onder bepaalde omstandigheden meer te werken dan de 475 uren per jaar. Vooral de eerste maatregel - waarbij de uren in het tweede kwartaal van 2020 ongeacht de sector niet meetellen voor het contingent van 475 uren - was bekend bij de studenten. Bijna zes op de tien studenten was ervan op de hoogte en ongeveer de helft maakte gebruik van de maatregel.

De volgende maatregelen waren enkel van toepassing op bepaalde sectoren.

- Van de maatregel waarbij de uren die studenten in de zorgsector en het onderwijs presteerden in het vierde kwartaal van 2020, niet meetellen, maakte slechts 36% van de studenten gebruik.
- In het eerste kwartaal van 2021 werd een gelijkaardige maatregel ingevoerd als in het vierde kwartaal van 2020. Ongeveer evenveel studenten waren op de hoogte van de maatregel maar het aantal dat er gebruik van maakte, steeg met 4 pp. (40% versus 36%).

grafiek 1

aandeel studenten dat op de hoogte was van steunmaatregelen en aandeel dat er gebruik van maakte

Uren die je presteerde in het tweede kwartaal van 2020, ongeacht de sector, tellen niet mee voor je contingent van 475 uren.

Uren die je presteerde in het vierde kwartaal van 2020, maar enkel in de zorgsector en het onderwijs, tellen niet mee voor je contingent van 475 uren.

Uren die je presteerde in het eerste kwartaal van 2021, maar enkel in de zorgsector en het onderwijs, tellen niet mee voor je contingent van 475 uren.

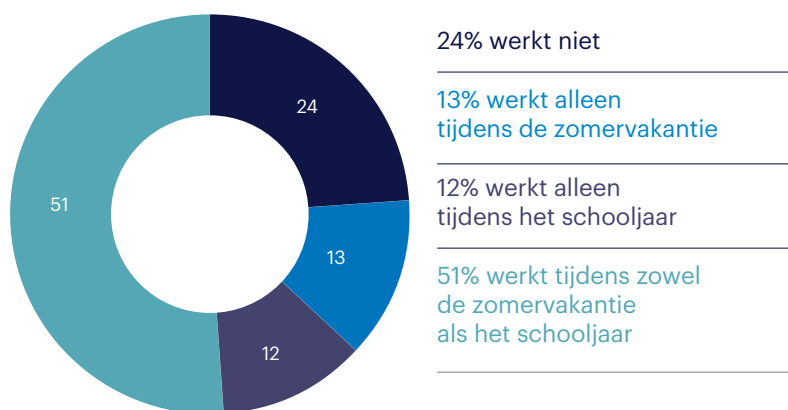

Ook in de komende maanden zal de overheid het voor studenten mogelijk om meer uren te werken. We gaan er van uit dat de beslissing van de federale regering dat er flexibeler zal worden omgesprongen met studentenarbeid en dat uren die tijdens het derde kwartaal gepresteerd worden niet zullen meetellen voor het jaarlijks quotum, alleen maar zal bijdragen tot een verder herstel.

studenten werkten meer tijdens de lesuren of colleges.

grafiek 2

studenten en werk (in %)

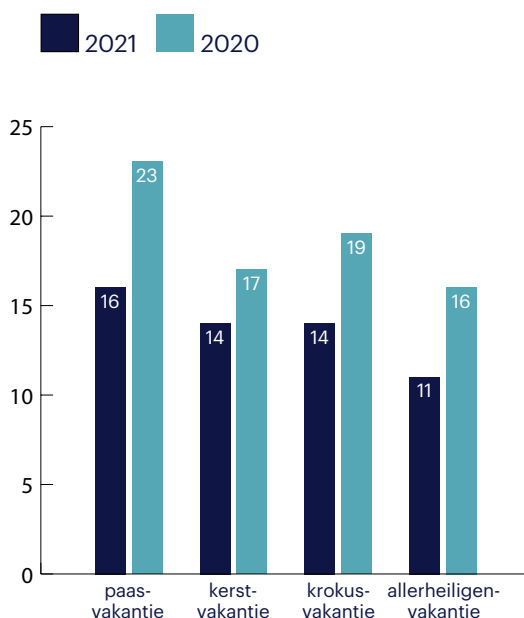
Bij wie tijdens het schooljaar werkt (63%), loopt het werkpatroon zoals steeds sterk uiteen.

- 22% werkt tijdens één van de andere, kortere vakanties (in 2020 was dit 30%, in 2019 26%)
- 26% werkt regelmatig op vaste uren tijdens het weekend en/of de week (in 2020 was dit 21%, in 2019 19%).
- 20% werkt onregelmatig. Een daling met 6 pp. tegenover vorig jaar.

Studenten waren het afgelopen jaar dus vaker aan de slag op vaste uren tijdens het weekend of de week. Vooral studentenarbeid tijdens de kortere vakanties kreeg een knauw, waarbij studentenwerk tijdens de paasvakantie (omwille van de strenge eerste lockdown) uiteraard het sterkst geïmpacteerd was.

grafiek 3

aandeel studenten dat werkt tijdens de andere vakanties tijdens het schooljaar (in %)

- Studenten werken ook vaker buiten de vakantieperiodes met een vast uurrooster (26% versus 21% vorig jaar). Zo'n 55% is tijdens het weekend aan de slag (14% van het totaal). 17% werkt ook tijdens de week. De groep die zowel tijdens de week als in het weekend werkt, blijft dus redelijk beperkt. Vooral het aantal studenten die tijdens de lesuren of colleges werkt, nam toe (18% versus 12% vorig jaar). Waarschijnlijk een rechtstreeks gevolg van het vele homeschooling en de virtuele lessen.
- **Meer dan één op de drie** jobstudenten antwoordt soms te werken tijdens de blok of de examens. In Brussel (44%) en Wallonië (42%) ligt dit percentage significant hoger dan in Vlaanderen (30%).

Dit aandeel ligt eveneens hoger bij +25-jarigen (56%), bij zelfstandig wonenden (51%) en bij Brusselse kotstudenten (39%). Het aandeel studenten dat werkt tijdens de blok is jaar na jaar stijgende en steeg sinds het begin van de peilingen in 2018 (24%) met maar liefst 11 pp. naar 35%.

Opvallend: bij bijna de helft van de jobstudenten probeerden werkgevers hen te overtuigen om toch tijdens de lesuren te werken (49%). Dit percentage ligt hoger bij zelfstandig wonenden (65%) en kotstudenten (58%). De meerderheid van de studenten die tijdens de lesuren werkten, moest hiervoor lessen overslaan (77% tegenover 63% in 2020, 83% in 2019), al gebeurde dit bij één op de vier studenten slechts één keer per maand (27%).

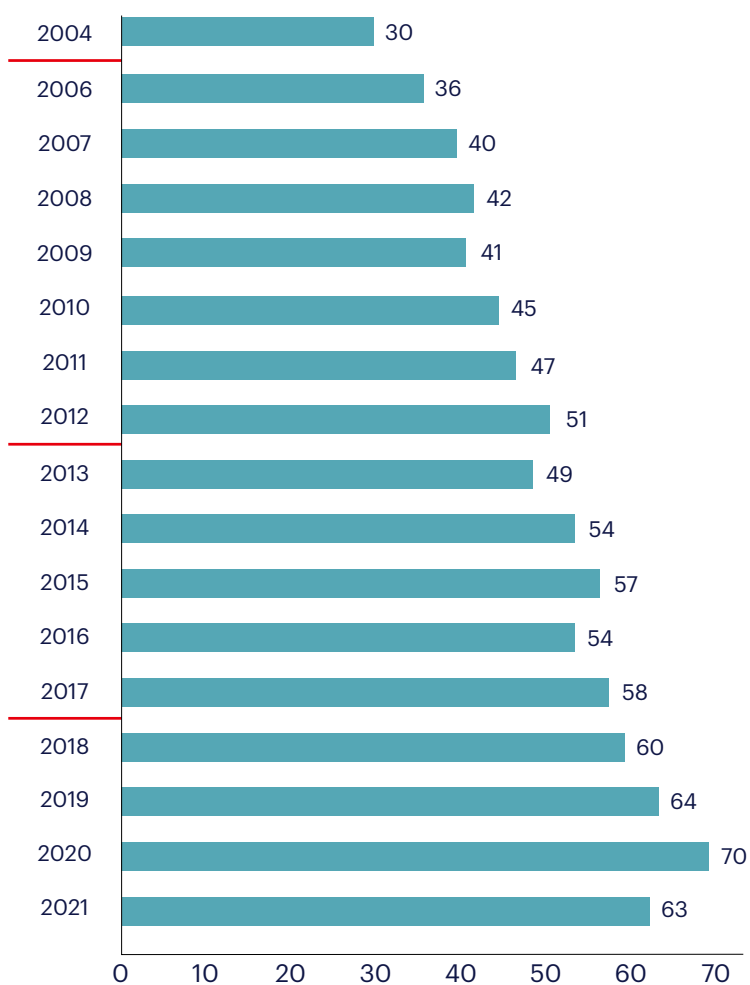
- Studenten geven aan gemiddeld 56 dagen per jaar te werken. Dit is een daling in vergelijking met vorig jaar (64 dagen). De daling doet zich voor bij alle leeftijdsgroepen. De min 18-jarigen werken gemiddeld 40 dagen. Uiteraard is deze daling te wijten aan het beperkte aantal vacatures voor studenten, te wijten aan de coronacrisis. Ook de mediaan voor het aantal gewerkte dagen ligt een stuk lager: 30 dagen. Dat is 10 dagen minder dan vorig jaar. Het grote verschil tussen de mediaan en het gemiddelde wijst op een sterk ongelijke verdeling. Sommige studenten zeggen elke dag aan het werk te zijn.

Het gaat in dezen niet om voltijdse dagen. Door de versoepeling van de wetgeving kunnen studenten nu veel gemakkelijker deeltijds werken. Zowel werkgevers als studenten maken hier blijkbaar sterk gebruik van. De omzetting van mogelijk te presteren dagen naar uren heeft dus - samen met de sterke economische conjunctuur - weldegelijk een groot effect gehad.

- 43% van de studenten **doet allerhande klusjes tegen betaling**, zoals babysitten of helpen in de tuin. Dat is een daling van 3 pp. ten opzichte van vorig jaar. Hier bleef de impact van corona dus eerder beperkt.
- Ook de impact op vrijwilligerswerk bleef beperkt. 36% van de studenten zet zich in **als vrijwilliger**. Dit is quasi onveranderd in vergelijking met de voorbije jaren. Hoewel sinds 2004 veel meer studenten het hele jaar door werken, ging dit niet ten koste van hun engagementen als vrijwilliger. Deze resultaten bevestigen de berichten in de media (dat de vrijwilliger met uitsterven bedreigd is) dus niet. Een positieve vaststelling, ook al omdat vrijwilligerswerk vaardigheden aanscherpt die later in het beroepsleven van pas komen.

grafiek 4

aandeel studenten dat werkt tijdens het schooljaar (in %)

Deze figuur toont de evolutie van het aantal studenten dat tijdens het schooljaar werkt. De rode lijntjes geven aan wanneer de studentenwetgeving werd aangepast.

- In oktober 2005 mochten studenten ook buiten de zomerperiode 23 dagen aan de slag onder het voordelige studentenstatuut.
- Begin 2012 werd de regeling van 23 dagen tijdens de zomerperiode en 23 dagen in de rest van het jaar aangepast naar 50 dagen per jaar.
- Sinds 1 januari 2017 mogen studenten 475 uur per jaar aan de slag met een studentencontract. Het ziet er naar uit dat het effect van deze laatste uitbreiding zich nog steeds laat voelen, al speelt de conjunctuur uiteraard ook een rol.

2.2 welke soort jobs, welke sectoren en welke bedrijven?

De sectoren die het meest beroep doen op studenten zijn overduidelijk de horeca (23%), de detailhandel (19%) en de overheid/social-profit (10%). Vrije tijd (8%) en productiebedrijven (8%) vervolledigen de top 5, die trouwens ongewijzigd blijft ten opzichte van vorig jaar. Hier zien we dus amper verschuivingen, ondanks de sluiting van de horeca en de vrijetijdssector. Dat verklaart dan ook mee dat het aantal werkende studenten zo afnam.

De meeste studenten gaan aan de slag als magazijnier (12%), kassier(ster) (11%) en administratief bediende (8%). Magazijnier wipt dus van de derde naar de eerste plaats. Dit hoeft niet te verbazen gezien men in de logistiek heel wat extra werk te verzetten had.

Opvallend: de studentenjobs die het meest worden uitgevoerd zijn net zoals vorig jaar allemaal jobs waarvan verwacht wordt dat ze in de toekomst sterk in aantal zullen afnemen.

Zoals elk jaar merken we de traditionele verschillen tussen mannen en vrouwen. Zo werkt 15% van de meisjes als kassamedewerker (tegenover 7% bij jongens) en 8% als monitor (tegenover 3% bij jongens). Daarentegen heeft 15% van de jongens als magazijnier gewerkt (8% bij meisjes) en 9% als arbeider (5% bij meisjes).

de 'e-commerce-boom' laat zich ook voelen op vlak van studentenarbeid. Magazijnier wipt van de derde naar de eerste plaats.

tabel 3

de meest uitgevoerde studentenjobs (aandeel)

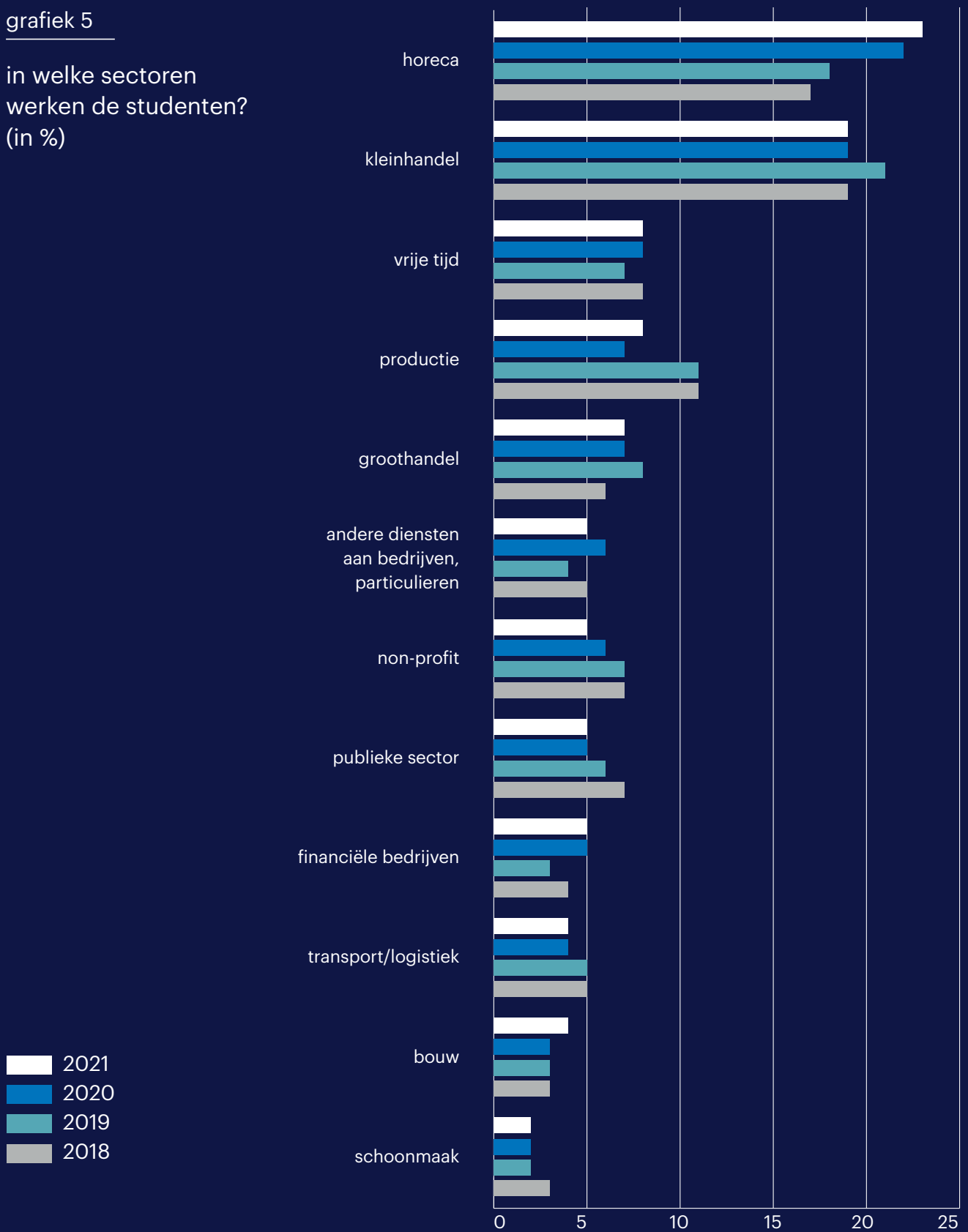
1. magazijnier	12%
2. kassier(ster)	11%
3. administratief bediende	8%
4. arbeider in een productiebedrijf	7%
schoonmaker/schoonmaakster	7%
5. ober	6%
6. rekkenvuller	6%
7. monitor, animator, redder,...	5%
8. keukenhulp	5%
9. barman/barvrouw	4%
10. host(ess)	4%

De grootste dalers ten opzichte van vorig jaar waren administratief bediende (3 pp.), net als de hulp in de zorgsector die eveneens daalde met 3 pp. (3% vs. 6%).

Door corona ontstonden er ook enkele nieuwe jobs zoals o.a. crowd control steward, het ontsmetten van winkelkarren, contact tracer en medewerker in een COVID-19-triagecentrum. Het aandeel daarvan bleef echter beperkt.

grafiek 5

in welke sectoren
werken de studenten?
(in %)

2021
2020
2019
2018

Als we kijken naar de grootte van de bedrijven waar de studenten werken, valt op dat 18% werkt in bedrijven met meer dan 100 werknemers. 39% is in de weer in een middelgroot bedrijf (11-50 werknemers). Kleine bedrijven (tot 10 werknemers) nemen 33% van de studenten voor hun rekening. Doorheen de jaren zien we een lichte verschuiving van groot naar klein. Het aandeel studenten dat werkt in een groot bedrijf is de voorbije vijf jaar afgenomen van 27% naar 18%. Met een stijging van 4 pp. zijn het vooral de middelgrote bedrijven die tijdens het afgelopen coronajaar meer studenten te werk hebben gesteld. Bij de grote bedrijven (+100 medewerkers) daalde het aantal met 3 pp. en bij de kleine bedrijven bleef het stabiel (-1 pp.).

vooral de middelgrote bedrijven (11-50 medewerkers) creëerden het afgelopen coronajaar studentenjobs.

telewerk doet zijn intrede bij studenten

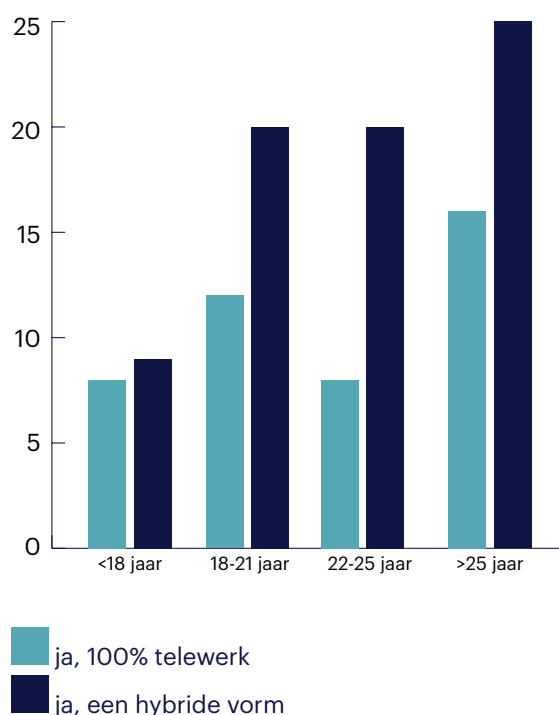
Een interessante nieuwe trend bij de werkende studenten is dat de coronapandemie ervoor heeft gezorgd dat ook daar telewerk zijn intrede doet. 30% van de studenten geeft aan telewerk te hebben toegepast. Bij 19% ging het over 100% telewerk en bij 11% over een mix van tele- en kantoorwerk. Telewerk vond overigens plaats binnen alle leeftijdscategorieën: het kwam het vaakst voor bij 25-plussers (41%). Maar ook 17% van de min 18-jarigen paste één of andere vorm van telewerk toe.

De vraag die zich de komende jaren zal stellen, is in welke mate studenten zullen kunnen blijven thuiswerken na de coronapandemie en of een hybride werkvorm blijvend zijn ingang zal gevonden hebben bij studentenarbeid.

30% van de studenten geeft aan telewerk te hebben toegepast.

grafiek 6

telewerk vond plaats binnen alle leeftijdscategorieën

Voor meer dan de helft van de studenten (57%) was telewerk niet mogelijk. Dat komt overeen met het percentage op de totale arbeidsmarkt. Het hoeft ook niet te verbazen als we naar het lijstje van meest uitgevoerde studentenjobs kijken. In de meeste gevallen werden er wel maatregelen toegepast door de werkgever om social distancing en bescherming te garanderen. Zo geven meer dan drie op de vier studenten aan dat de maximale naleving van de regels van social distancing werd gegarandeerd, in het bijzonder het behoud van een afstand van 1,5 m tussen elke persoon. In bijna 9 op de 10 gevallen, werd er minstens een gelijkwaardig niveau van bescherming aangeboden wanneer de regels van social distancing niet gegarandeerd konden worden.

De vraag die zich de komende jaren zal stellen, is in welke mate studenten zullen kunnen blijven thuiswerken na de coronapandemie en of een hybride werkvorm blijvend zijn ingang zal gevonden hebben bij studentenarbeid.

2.3 hoe zoeken en vinden studenten hun job?

Corona veranderde niks aan hoe studenten hun job zoeken en vinden. Net als de vorige jaren springen vier kanalen er wat uit als het gaat om zoeken naar studentenwerk:

1. vacaturesites (49%)
2. familie (47%)
3. vrienden en kennissen (42%)
4. uitzendkantoren (41%)

Ook jobapps (21%) en social media (30%) winnen aan belang. Op vier jaar tijd stegen zij respectievelijk 14 pp. en 13 pp.. VDAB/Forem/Actiris (19%) en de scholen (19%) blijven quasi stabiel.

De eigen familie en vrienden en kennissen blijven met voorsprong de belangrijkste kanalen om een studentenjob te vinden (21% en 17%). Pas dan volgen uitzendkantoren en vacaturesites (beide 12%). Social media en jobapps blijken voorlopig niet bijster efficiënt. Ze worden veel aangewend, maar leiden nog niet zoveel naar een job (resp. 5% en 4%). VDAB/Forem/Actiris (5%).

2.4 aandeel studenten zonder contract aan het werk neemt toe

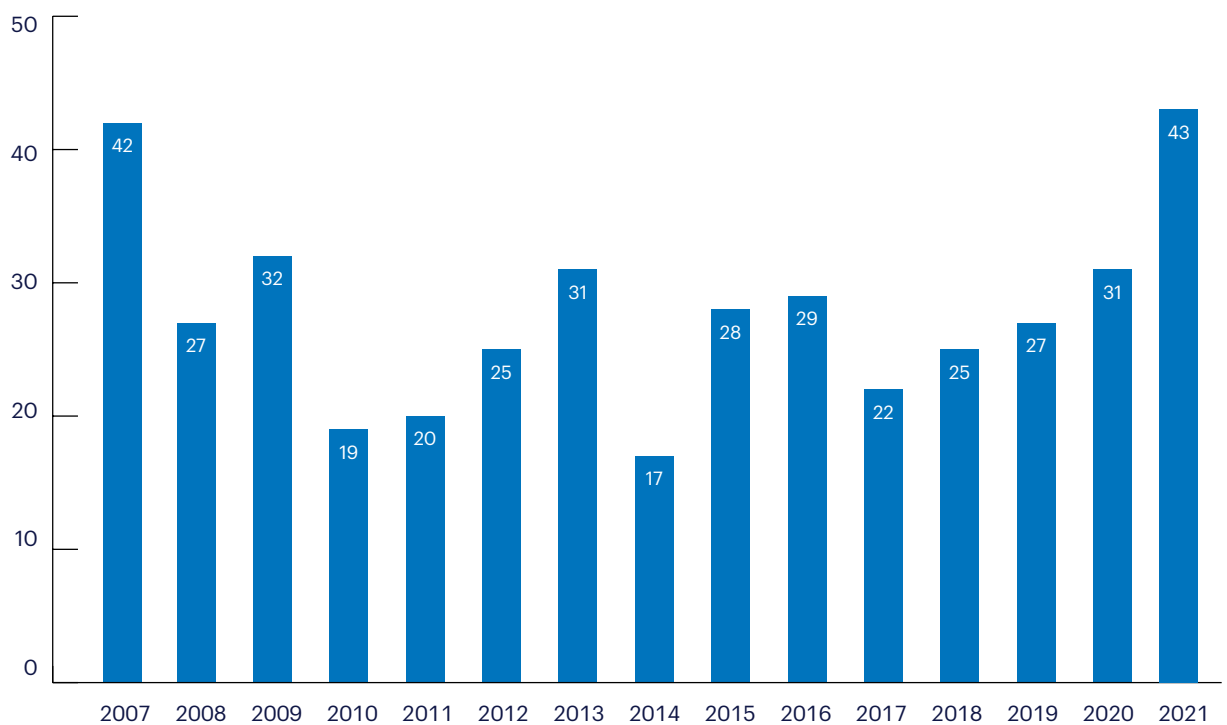
Het aantal studenten dat zonder contract werkt, is licht toegenomen.

In vergelijking met de bevraging van vorig jaar is het aantal studenten zonder contract duidelijk toegenomen. Vorig jaar was dat zo bij 21% van de studenten. Vandaag gaat het om 26%. Dat is 5 pp. meer dan de recordscore van 2009 en 2020. Ook bij de studenten jonger dan achttien gaat het al enkele jaren op rij de verkeerde kant uit. Maar liefst 43% werkt zonder contract. Dat is bijna een verdubbeling ten opzichte van 2017 (22%).

Het grootste aandeel studenten zonder contract vinden we in 'andere diensten' (48%). Ook in kleine bedrijven (maximaal tien werknemers) loopt dit aandeel op (34%).

grafiek 7

evolutie aandeel min 18-jarigen
zonder contract (in %)

Hoewel drie wetwijzigingen de studentenarbeid (voor zowel studenten als hun werkgevers) een pak interessanter hebben gemaakt¹ en de risico's van zwartwerk niet opwegen tegen de voordelen van de huidige regeling, gaat vandaag nog altijd bijna vier op de tien studenten jonger dan 18 aan het werk zonder contract.

¹Vrijstelling van alle sociale lasten (met uitzondering van een solidariteitsbijdrage), uren i.p.v. dagen.

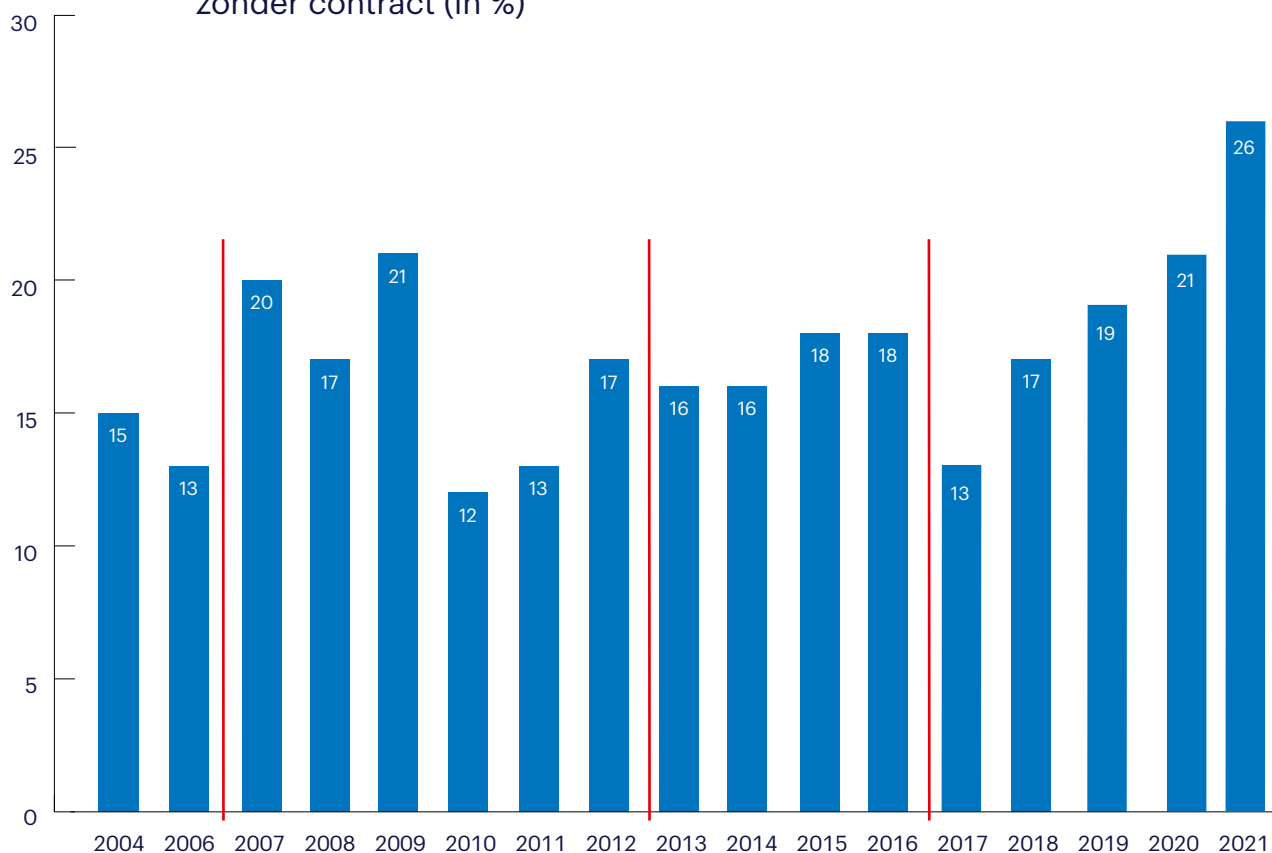

Onderstaande grafiek toont de evolutie van het zwartwerk bij de jobstudenten. De rode lijntjes geven aan op welke momenten drie wetswijzigingen studentenarbeid interessanter hebben gemaakt. Daarmee namen ze een belangrijke voedingsbodem van zwartwerk weg. De voordelige regeling² sinds 1 januari 2017 maakt studenten inschakelen bijzonder interessant. Daarom is het onbegrijpelijk dat

bedrijven nog meer dan een kwart (26%) van alle studenten en 43% van de min 18-jarigen aan het werk zetten zonder contract, met alle risico's van dien. We kunnen enkel vaststellen dat de verschillende versoepelingen niet hebben geleid tot een structureel terugdringen van zwartwerk.

grafiek 8

evolutie aandeel studenten zonder contract (in %)

²Studenten met een studentencontract mogen per jaar 475 uur aan de slag.

wordt het contract gerespecteerd?

Als er een contract is, wordt dit dan gerespecteerd? Grotendeels wel. 84% geeft aan dat het contract werd gerespecteerd. De respondenten geven een gemiddelde score van 8,2 op 10. Dit is een lichte daling in vergelijking met vorig jaar (8,8).

met welk soort contract werken de studenten?

Studentenarbeid is een bijzonder flexibele arbeidsvorm. 14% van de studenten werkt met een uurcontract, 25% heeft een dagcontract, 31% een weekcontract en 30% een maandcontract. De verhouding is nagenoeg ongewijzigd in vergelijking met vorig jaar.

2.5 het gemiddeld uurloon van mannen en vrouwen

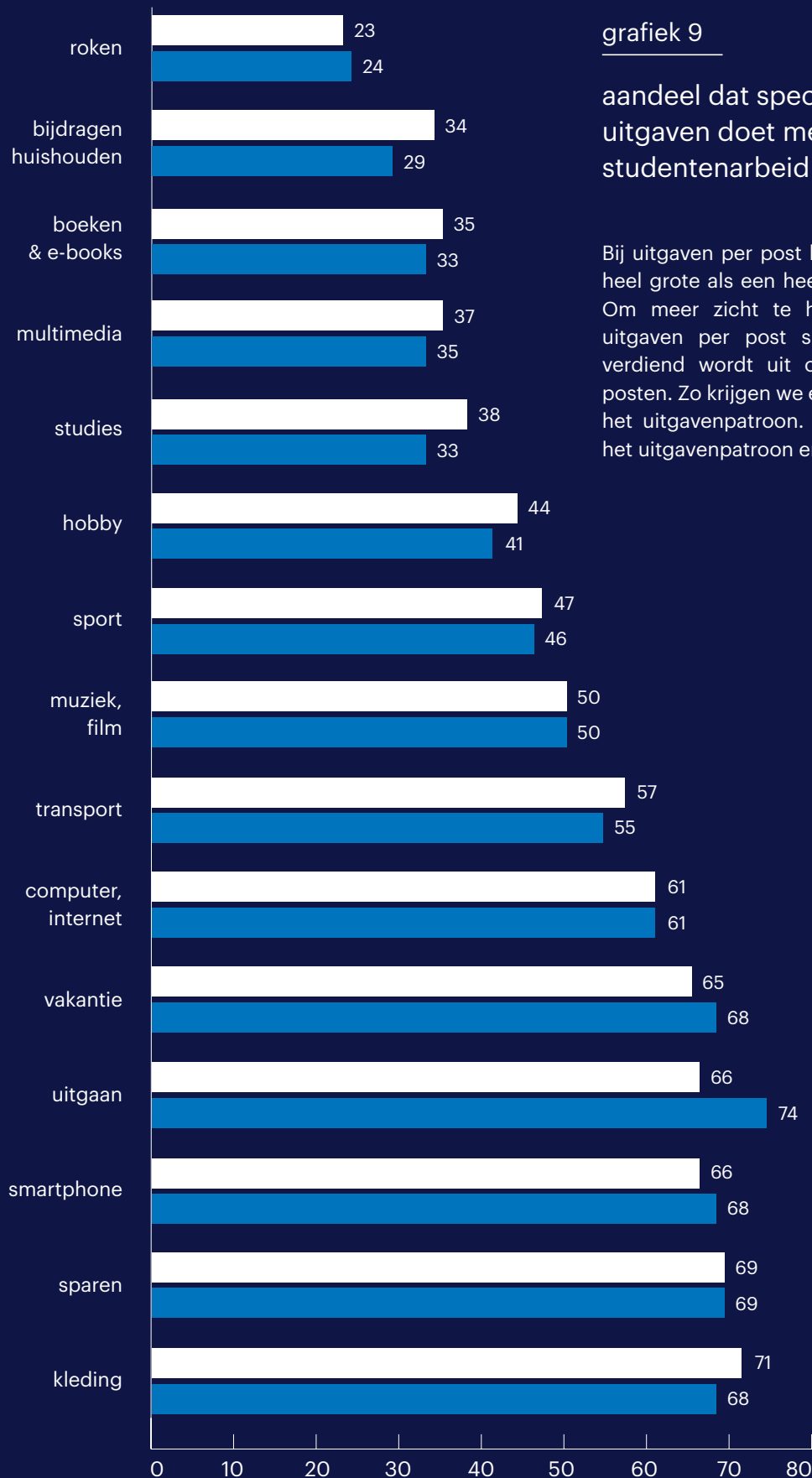
Als we ons baseren op de mediaan qua uurloon (11 euro), verdienen mannen één euro meer dan vrouwen (12 euro versus 11 euro). Nemen we het gemiddelde als uitgangspunt, dan strijken mannen nog iets meer op dan vrouwen (resp. 14,3 en 12,6 euro per uur).

Studenten geven aan gemiddeld een hoger uurloon te verdienen dan vorig jaar, maar doordat ze minder uren hebben gewerkt, daalde de gemiddelde verdienste. Op jaarbasis verdient de gemiddelde student naar eigen zeggen 2.054,50 euro (vorig jaar 2.608 euro). Mannen verdienen gemiddeld 2.127 euro, vrouwen komen uit op 1.982 euro.

Studenten verdienen op jaarbasis gemiddeld ongeveer hetzelfde per regio. Vlaamse studenten (613 euro per jaar) verdienen wel minder uit klussen dan Brusselse (849 euro per jaar) of Waalse studenten (862 euro per jaar).

2.6 wat men verdient dient voor leuke dingen of wordt gespaard

Het uitgavenpatroon van de studenten vertoont een grote constante. Op jaarbasis zijn de verschillen minimaal, zelfs op iets langere termijn is er nauwelijks evolutie te bespeuren. In België werken studenten vooral om leuke dingen te doen, te kopen en te sparen. Er is op het eerste zicht wel een redelijk groot aantal studenten die via betaald werken bijdragen aan het gezinsbudget (34%) of deels de eigen studies financieren (38%). Beide namen overigens 5 pp. toe ten opzichte van vorig jaar. Als we alle uitgaven samen nemen en uitsplitsen per categorie, gaat nog 9% naar studies en gezinsbudget samen. Deze situatie is minder voor de hand liggend dan het lijkt. In heel wat landen gaat een groot deel van het inkomen via studentenarbeid naar de financiering van de eigen studies. De bijdragen aan het gezinsbudget daalden wel van 77 euro naar 73 euro. Dit is een tendens die al meerdere jaren aan de gang is. In 2017 was dit bedrag nog 110 euro.

grafiek 9

aandeel dat specifieke uitgaven doet met opbrengst studentenarbeid (in %)

Bij uitgaven per post kan het om zowel een heel grote als een heel kleine uitgave gaan. Om meer zicht te hebben op de totale uitgaven per post splitsen we alles wat verdiend wordt uit over de verschillende posten. Zo krijgen we een vollediger zicht op het uitgavenpatroon. Doorheen de jaren is het uitgavenpatroon erg stabiel.

2021
2020

tabel 4

bedrag dat gemiddeld
gespendeerd wordt
per uitgavenpost

uitgaan, bioscoop	9%
sparen	9%
smartphone	9%
kleding	9%
vakantie, reizen	8%
laptop, tablet, consoles	8%
transport	7%
muziek, film (spotify, netflix ...)	6%
sport	6%
hobby	6%
multimedia, tv	5%
boeken, e-books	5%
studies	5%
bijdragen gezinsbudget	4%
roken	3%

welke verschillen zijn er per subgroep?

Het uitgavenpatroon van de mannelijke en de vrouwelijke studenten is erg gelijklopend. Alleen spenderen vrouwen meer aan kleding (11% versus 8%), en mannen meer aan smartphones (9% versus 8%), pc's en tablets (8% versus 7%), muziek (7% versus 6%) en sport (7% versus 5%), multimedia (5% versus 4%) en roken (4% versus 2%).

2.7 korte termijn primeert

Met welke factoren houden studenten rekening in hun zoektocht naar een studentenjob? Hét belangrijkste criterium bij de keuze is - zoals steeds - het geld dat ze ermee kunnen verdienen. Het salaris is doorslaggevend, ruim voor de werkervaring of de toekomstperspectieven die een studentenjob kan bieden.

tabel 5

waarom kies je voor
een bepaalde studentenjob (in%)
(frequentie en belang)?

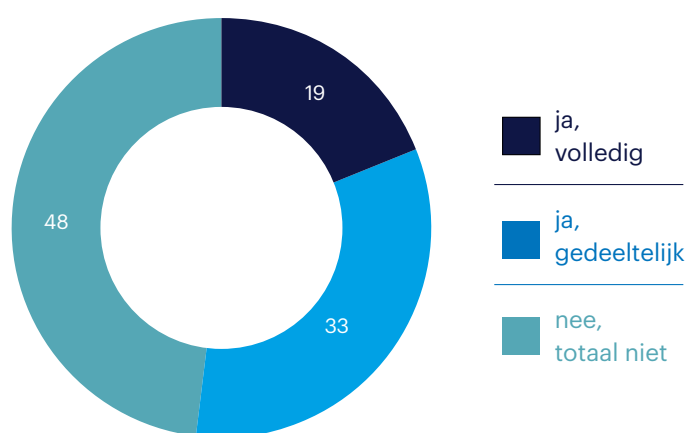
	frequentie ¹	belang ²
loon	97	37
werksfeer	88	16
ervaring opdoen	75	10
job in dat bedrijf in toekomst	63	9
mogelijkheid om veel uren te werken	74	10
geen weekendwerk/ avondwerk	60	9
nabijheid van de job	83	15
job die mij aanspreekt	80	13

¹frequentie: aandeel studenten die dit kenmerk vermelden

²belang: gemiddeld belang van dit kenmerk

grafiek 10

studentenjob in functie van de studies? (in %)

We gingen ook na wat studenten heel concreet belangrijk vinden aan een studentenjob. Hieruit blijkt andermaal dat ze het **loon** van hun studentenjob het belangrijkste vinden (7,7 op 10). Ook helemaal bovenaan: voldoende info krijgen over de jobinhoud (7,7).

Andere belangrijke factoren zijn de werkmiddelen en een omgeving die hen toelaat de job goed te doen (7,6), de werksfeer (7,5) en voldoende info krijgen over de veiligheidsvoorschriften en -maatregelen in verband met COVID-19 (7,5).

Kortom: studenten werken om geld te verdienen. Ze hechten wat minder belang aan de jobinhoud. Dat ze toch gemotiveerd zijn om het goed te doen, blijkt uit het feit dat ze veel belang hechten aan goed geïnformeerd te zijn en een omgeving willen die hen toelaat de job goed te doen.

2.8 hoge tevredenheid, maar globaal licht dalende tendens

Studenten zijn globaal genomen vrij tevreden over hun job. Deze tevredenheid vertaalt zich, net zoals vorig jaar, in een gemiddelde score van 7,5 op 10. Twee jaar geleden was dit 7,6 en het jaar daarvoor 7,7. Hoewel de algemene tevredenheid stabiel blijft, merken we een lichte daling op voor verschillende deelaspecten zoals bijvoorbeeld loon en werkmiddelen (beide - 2 pp.). Vlaamse studenten (7,5) zijn iets tevredener dan Brusselse (6,9) en Waalse studenten (7,1).

Dit jaar polsten we ook naar hoe studenten de informatie hebben ervaren die ze kregen over veiligheidsvoorschriften en -maatregelen in verband met COVID-19. Met een score van 7,3 scoort dit in lijn met de algemene info over veiligheid.

studenten waren tevreden over de info die ze kregen over de veiligheidsvoorschriften en -maatregelen die hun werkgever trof in verband met COVID-19.

tabel 6

globale tevredenheid en tevredenheid over diverse aspecten van de studentenjob (op schaal van 0 tot 10)

	2021	2020	2019	2018	2017
globaal	7,5	7,5	7,6	7,7	7,8
salaris in verhouding tot werk	7,3	7,5	7,5	7,7	7,8
voldoende info over inhoud werk	7,4	7,5	7,5	7,8	7,9
werkmiddelen en werkomgeving	7,4	7,6	7,6	7,8	7,8
werksfeer	7,3	7,4	7,4	7,6	7,7
relatie directe chef	7,3	7,4	7,3	7,6	7,7
voldoende info over veiligheid	7,4	7,4	7,2	7,4	7,5
voldoende info over rechten/plichten	7,0	6,9	6,8	7,0	7,0
interessant werk	7,0	7,0	6,9	7,0	6,9
voldoende info over veiligheidsvoorschriften en -maatregelen i.v.m. COVID-19	7,3	-	-	-	-

werkgevers en studenten laten kansen liggen.

De jobinhoud is het minst doorslaggevend bij de zoektocht naar een studentenjob. En vervolgens vindt slechts een op de vijf studenten het werk echt interessant.

Een studentenjob heeft nochtans meer te bieden dan alleen loon.

Studenten laten enorme kansen liggen door alleen op de korte termijn te denken. Hierdoor boren ze het potentieel van studentenjobs niet ten volle aan. Jongeren die kunnen aantonen dat ze al ervaring hebben opgedaan die in het verlengde ligt van hun studies, betreden de arbeidsmarkt met een serieuze streep voor op hun concurrenten. Dit betekent dat ze op de iets langere termijn meer kans maken op een job na hun studies én dus ook meer kans hebben om snel een vast inkomen te hebben.

76% van de studenten wil bij dezelfde werkgever aan het werk voor een studentenjob. Slechts 35% ziet het bedrijf nog als een optie voor een job na de studies. In 2019 bedroeg dit aandeel 28%.

bedrijven spenderen enorme bedragen aan rekruteringscampagnes. De jobstudenten die ze jaarlijks over de vloer krijgen, laten ze dikwijls wegglippen.

Ze onderschatten het potentieel van studentenjobs als rekruteringskanaal. Ze zijn hét kanaal bij uitstek om toekomstige werknemers aan te trekken, te evalueren en een duurzame relatie met hen op te bouwen. We vermoeden dat meer en meer bedrijven op dit punt een beleid aan het ontwikkelen zijn. Dit maken we op uit de licht stijgende tendens van het aandeel studenten dat aangeeft na hun studies bij de werkgever van hun studentenjob te willen blijven werken.

2.9 negatieve invloed op studieprestaties

Door te werken tijdens de studies verdienen studenten niet alleen geld. Ze verwerven ook competenties die later van pas kunnen komen op de arbeidsmarkt. Een negatief gevolg kan zijn dat ze te weinig studeren. Wat denken de jongeren daar zelf van? De voorbije jaren vroegen we of studenten vonden dat studentenarbeid een negatieve invloed had op de studieprestaties in het algemeen. Dit bleek inderdaad zo te zijn. Sinds vorig jaar veranderden we de vraagstelling en vroegen we of studentenwerk een negatieve invloed had op de eigen prestaties. Het gebeurt wel meer dat respondenten een globale ontwikkeling negatiever inschatten dan de persoonlijke. Ook nu blijkt dit het geval te zijn. De globale score daalt van 5,2 naar 4,9. Vlaamse studenten schatten de invloed iets positiever in dan Brusselse of Waalse studenten (4,8 versus 5,0 en 5,1).

2.10 betuttelende ouders

Ouders blijken een redelijk belangrijke rol te spelen in de wereld van het studentenwerk. Ze blijken jobs te zoeken (maar liefst 47% van alle studenten zoekt een studentenjob via de familie), te solliciteren en een stuk van de administratie over te nemen. Meer dan een kwart van de studenten rapporteert dat dit het geval is (28%).

Opvallend: ouders betuttelen hun zonen een stuk meer dan hun dochters (33% tegenover 23%) als het over studentenwerk gaat. Ook kotstudenten worden administratief vaker bijgestaan door hun ouders dan zij die nog thuis wonen (39% versus 21%).

03

belangrijkste conclusies

- Studentenarbeid kreeg enorm klappen door de coronacrisis. Het aandeel studenten dat werkt tijdens de zomervakantie daalde ten opzichte van vorig jaar (64% versus 76%). Ook het aantal respondenten dat werkt als jobstudent tijdens de rest van het jaar nam af (63% versus 70%). Daarmee wordt een heel lange opgaande trend doorbroken.
- Studenten werkten ook vaker buiten de vakantieperiodes met een vast uurrooster (26% versus 21% vorig jaar). Zo'n 55% is tijdens het weekend aan de slag (14% van het totaal). 17% werkt ook tijdens de week. Vooral het aantal studenten die tijdens de lesuren of colleges werkt nam toe (18% versus 12% vorig jaar). Waarschijnlijk een rechtstreeks gevolg van het vele home-schooling en de virtuele lessen.
- Een interessante nieuwe trend bij de werkende studenten is dat de coronapandemie ervoor heeft gezorgd dat ook daar telewerk zijn intrede doet. 30% van de studenten geeft aan telewerk te hebben toegepast. Bij 19% ging het over 100% telewerk en bij 11% over een mix van tele- en kantoorwerk.
- De sectoren die het meeste een beroep doen op studenten zijn overduidelijk de horeca (23%), de detailhandel (19%) en de overheid/social-profit (10%). Vrije tijd (8%) en productiebedrijven (8%) vervolledigen de top 5, die trouwens geen impact kent door corona en ongewijzigd blijft ten opzichte van vorig jaar.
- De meeste studenten gaan aan de slag als magazijnier (12%), kassier(ster) (11%) en administratief bediende (8%). Magazijnier wipt dus van de derde naar de eerste plaats. Dit hoeft niet te verbazen gezien men in de logistiek heel wat extra werk te verzetten had. Opvallend: de studentenjobs die het meest worden uitgevoerd zijn net zoals vorig jaar allemaal jobs waarvan verwacht wordt dat ze in de toekomst sterk in aantal zullen afnemen. Zoals elk jaar merken we de traditionele verschillen tussen mannen en vrouwen. Zo werkt 15% van de meisjes als kassamedewerker (tegenover 7% bij jongens) en 8% als monitor (tegenover 3% bij jongens). Daartegen heeft 15% van de jongens als magazijnier gewerkt (8% bij meisjes) en 9% als arbeider (5% bij meisjes).
- 18% van de studenten werkt in bedrijven met meer dan 100 werknemers. 39% werkt in een middelgroot bedrijf (11-50 werknemers), 33% van de studenten werkt in een klein bedrijf (tot 10 werknemers). Doorheen de jaren is er een lichte verschuiving van groot naar klein. Het aandeel studenten dat werkt in een groot bedrijf (+100 werknemers) is de voorbije vijf jaar afgenomen van 27% naar 18%. Met een stijging van 4 pp. zijn het vooral de middelgrote bedrijven die tijdens het afgelopen coronajaar meer studenten tewerk hebben gesteld. Bij de grote bedrijven (+100 medewerkers) daalde het aantal met 3 pp. en bij de kleine bedrijven bleef het quasi stabiel (-1 pp.).

- Studentenarbeid is een bijzonder flexibele arbeidsvorm. 14% van de studenten werkt met een uurcontract, 25% heeft een dagcontract, 31% een weekcontract en 30% een maandcontract. De verhouding is nagenoeg ongewijzigd in vergelijking met vorig jaar.
- De eigen familie en vrienden en kennissen blijven met voorsprong de belangrijkste kanalen om een studentenjob te vinden (21% en 17%). Dan pas volgen uitzendkantoren en vacaturesites (beide 12%). Social media en jobapps blijken voorlopig nog niet erg efficiënt. Ze worden veel aangewend als zoekkanaal, maar leiden nog niet zoveel naar een job (5% en 1%). VDAB/Forem/Actiris (5%) dalen 1 pp. ten opzichte van een jaar geleden.
- Het belang van familie gaat verder dan het vinden van een job. Ouders blijken een redelijk belangrijke rol te spelen in de wereld van het studentenwerk. Ze blijken jobs te zoeken (maar liefst 47% van alle studenten zoekt een studentenjob via de familie), te solliciteren en een stuk van de administratie over te nemen. Meer dan een kwart van de studenten rapporteert dat dit het geval is (28%). Het meest verrassende is dat er in dezen een groot verschil is tussen mannen en vrouwen. Ouders betuttelen hun zonen een stuk meer dan hun dochters (33% tegenover 23%) als het over studentenwerk gaat. Daarnaast worden ook kotstudenten vaker administratief bijgestaan door hun ouders dan zij die nog thuis wonen (39% versus 21%)
- In vergelijking met vorig jaar is het aantal studenten dat zonder contract aan de slag gaat opnieuw licht toegenomen. Vorig jaar was 21% van de studenten zonder contract aan de slag. Vandaag gaat het om 26%. Ook bij de studenten jonger dan achttien gaat het opnieuw de verkeerde kant uit. 43% werkt zonder contract. Dat is bijna een verdubbeling ten opzichte van 2017 (22%). Onze vaststelling van de voorbije jaren blijft onverkort: de verschillende versoepelingen van het studentenstatuut lijken het zwartwerk niet echt terug te dringen.
- 76% van de studenten wil bij dezelfde werkgever aan het werk voor een studentenjob. 35% ziet het bedrijf als een optie voor een job na de studies. Vorig jaar was dit 33% en in 2019 28%. Deze lichte stijging kan erop wijzen dat bedrijven stilletjes aan het potentieel van studentenjobs als rekruteringskanaal beter beginnen in te schatten.
- Hoewel sinds 2004 veel meer studenten werken, gaat dit niet ten koste van hun engagementen als vrijwilliger. Het aandeel studenten dat aan de slag gaat als vrijwilliger bedraagt ook dit jaar 35%. De doemberichten dat vrijwilligers een uitstervend ras zouden zijn, kunnen op basis van deze peiling niet bevestigd worden.

- Studenten verdienen volgens eigen schatting zo'n 2.054,50 euro per jaar (zo'n 550 euro minder dan vorig jaar). De mannelijke studenten verdienen meer dan de vrouwen (resp. 2.127 euro en 1.982 euro). Dit jaar merken we ook weer een verschil inzake gemiddeld uurloon. Mannen komen gemiddeld op 14,30 euro, vrouwen op 12,60 euro. Mannen verdienen ook met klussen (1.048,20 euro) jaarlijks een stuk meer dan de vrouwen (403,90 euro).
- Van alles wat verdiend wordt door te werken, gaat 9% naar uitgaan en bioscoop. Daarnaast wordt er ook 9% gespaard. Nog eens 5% gaat naar de studies en bijdragen aan het gezinsbudget zijn goed voor 4%.
- 32% van de studenten geeft aan dat werken tijdens het schooljaar een negatieve invloed heeft op de eigen studieprestaties: een score van 6 of meer op een schaal van 1 tot 10.
- Studenten zijn globaal genomen nog steeds vrij tevreden over hun job. Die tevredenheid vertaalt zich in een gemiddelde score van 7,5 op 10, net zoals vorig jaar. Hoewel de algemene tevredenheid stabiel blijft, merken we een lichte daling op voor verschillende deelaspecten zoals bijvoorbeeld loon en werkmiddelen (beide -2 pp.).
- De coronapandemie weegt, ondanks het stevige herstel, nog steeds door op studentenarbeid. Tijdens de paasvakantie van 2021 kende studentenarbeid meer dan een verdubbeling ten opzichte van vorig jaar (+130%). Omdat de paasvakantie in 2020 in het strengste deel van de corona-lockdown viel, hoeft dat niet te verbazen. Terwijl de uitzendmarkt zich in de tussentijd goed heeft hersteld, loopt studentenarbeid nog lichtjes achterop. Deze analyse kan echter niet zomaar doorgetrokken worden naar de rest van het jaar. Nu de coronamaatregelen opnieuw gradueel worden afgebouwd, zal ook studentenarbeid verder hernemen. De beslissing van de federale regering dat er flexibeler zal worden omgesprongen met studentenarbeid en dat uren die tijdens het derde kwartaal gepresteerd worden niet zullen meetellen voor het jaarlijks quotum, zal daar alleen maar toe bijdragen.

—
randstad.be

randstad
research